

ΑΝΟΙΚΤΟ
ΙΔΡΥΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Η «Τέχνη» της Ζωής

10 μαθήματα για την Ευεργετική Δράση της Τέχνης στη Ζωή μας

Η "Τέχνη" της Ζωής

10 μαθήματα
για την Ευεργετική Δράση
της Τέχνης στη Ζωή μας.

Οκτώβριος-Δεκέμβριος 2022

www.anoikto.edu.gr

ΑΝΟΙΚΤΟ
ΙΔΡΥΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Πρόγραμμα Επιμόρφωσης 2022

Η Τέχνη της Ζωής

ΑΝΟΙΚΤΟ
ΙΔΡΥΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Η τέχνη, οι εικόνες, τα σύμβολα, έχουν δύναμη και αυτό το σεμινάριο φιλοδοξεί να αποτελέσει μια ελάχιστη προτροπή να γνωριστούμε μαζί τους, να σχετιστούμε με την τέχνη γιατί είναι μια καλή και στοργική φίλη, είναι οι «πρώτες βοήθειες» σε περιόδους δύσκολες, μια εμπειρία που θα μας λυτρώσει και θα μας εξελίξει αντιληπτικά, ψυχοσυναισθηματικά, ένα σημείο αναφοράς που δεν θα χάσουμε ποτέ. Μέσα από την τέχνη μπορεί κανείς να μάθει και την τέχνη της ζωής, έχει τη δυνατότητα να αντιληφθεί τι είναι σημαντικό, να σκεφτεί, να κάνει συνειρμούς και προβολές της δικής του εμπειρίας πάνω στα έργα, μπορεί να κάνει συνειδητοποιήσεις και ανακαλύψεις, να ευεργετηθεί από την τέχνη σε πολλαπλά επίπεδα.

Η τέχνη προσφέρει ένα σημαντικότατο έργο στον άνθρωπο, γιατί μέσω της συμβολικής ζωής, της βίωσης εμπειριών που δεν είναι σε θέση να βιώσει αλλιώς, μέσω της επαφής του με το συναίσθημα, τη μεταφορά, τη σκέψη, τον προβληματισμό, την ανάπτυξη της κριτικής του ικανότητας, την ευελιξία στην αντιμετώπιση οδυνηρών ή δύσκολων καταστάσεων, την όξυνση και μεγέθυνση της χαράς, τον βοηθάει δίχως ο ίδιος να το αντιλαμβάνεται συνειδητά σε κάθε πτυχή της ζωής του. Η τέχνη είναι μια διαρκής παρουσία στη ζωή του ανθρώπου που έχει αναπτύξει σχέση μαζί της, που γνωρίζει τη γλώσσα της και αναγνωρίζει τα σημεία, νιώθει τα ψυχικά αποτυπώματά της μέσω της εικόνας και των συμβόλων, αλλά και της μουσικής καθώς και των άλλων μορφών που έχει. Η τέχνη δημιουργεί εμπειρίες και αυτές έχουν τη δύναμη να καταγράφονται στον εγκέφαλο και να δημιουργούν νέες πραγματικότητες.

Η τέχνη σε μεγάλο, αν όχι απόλυτο βαθμό, είναι εφαρμοσμένη Ψυχολογία.

Μας βοηθάει να θυμόμαστε, να ανασυστήνουμε το παρελθόν, κάποιες φορές και να το ανακατασκευάζουμε, να έχουμε κοντά μας ανθρώπους που έχουν φύγει, μας βοηθάει στη θλίψη, το πένθος, τη χαρά, στην απειλή, το φόβο, στον έρωτα, τον ευτυχισμένο ή όχι έρωτα, στην ελπίδα, τη δύναμη, μας βοηθάει να ζούμε συμβολικά ό,τι είναι δύσκολο ή απαγορευτικό να ζήσουμε στην πραγματικότητά μας και έτσι να ισορροπούμε, στην ανακάλυψη του εαυτού μας ή στην επανεφεύρεσή του, στην πνευματική μας εξέλιξη, στην ανάκτηση της ευαισθησίας μας, σε όλα όσα μας αφορούν.

Η εικόνα, η τέχνη είναι πρωτίστως μέσο θεραπευτικό, μέσο παρηγοριάς, ψυχολογικής ενδυνάμωσης, είναι μια «πρώτη» βοήθεια, ίσως η πιο ουσιαστική βοήθεια γιατί ταξιδεύει στο αίμα μας.

Είναι στην κυτταρική μας μνήμη.

Με τα λόγια του Mark Rothko: «Ένας πίνακας δεν είναι μια εικόνα μιας εμπειρίας. Είναι μια εμπειρία».

Μέσα από διάφορες πτυχές του πολυδιάστατου χαρακτήρα της τέχνης

Μεθοδολογία

Το πρόγραμμα υλοποιείται Δια Ζώσης στις εγκαταστάσεις του ΑΙΕ και εξ ολοκλήρου **e-learning με σύγχρονη εκπαίδευση** (live streaming), με τη χρήση απλού λογισμικού (10 συναντήσεις, κάθε **Δευτέρα** απόγευμα 19:30-22:00)

Θεματικοί Άξονες του Προγράμματος

1η Συνάντηση:

Δευτέρα 17/10/22 (19:30-22:00)

Θέμα: Οι πρώτες βοήθειες της τέχνης – Γιατί μας αφορά η τέχνη

Η τέχνη είναι ένα πολυμορφικό όχημα που μας οδηγεί πίσω σε εμάς, ένα μέσο έκφρασης, επικοινωνίας και θεραπευτικής βοήθειας. Μέσα από την τέχνη το άτομο μπορεί να πειραματιστεί συμβολικά και να εκφράσει ιδέες και συναισθήματα που μπορεί, τελικά, να εκφραστούν και στη ζωή. Η τέχνη συμβάλλει στην αισθητική καλλιέργεια καθώς βοηθάει, ανάμεσα σε άλλα, στον εικαστικό γραμματισμό και τη διαμόρφωση της οπτικής αντίληψης. Επίσης, μπορεί να προσφέρει ιδιαίτερος πολλά στους ενήλικες, καθώς πέρα από την εξοικείωση και εμπάπτισή τους σε αυτή, μπορεί να αποτελέσει μια σοβαρή και δημιουργική απόδραση από την καθημερινότητα, τα προβλήματα, τα άγχη και να προσφέρει σημαντικά πλεονεκτήματα στην ψυχοσυναισθηματική τους ισορροπία. Η τέχνη, η αισθητική απόλαυση πυροδοτεί αισθήματα και αισθήσεις. Είναι επιστημονικά τεκμηριωμένη η θετική επίδραση της τέχνης στον άνθρωπο. Το να βλέπουν τέχνη κάνει επίσης τους ανθρώπους να βιώνουν χαρά, παρόμοια με την αίσθηση του ερωτευμένου. Ο νευροβιολόγος Semir Zeki σάρωσε 28 εγκεφάλους εθελοντών καθώς κοίταζαν τέχνη και παρατήρησε μια άμεση απελευθέρωση ντοπαμίνης, της χημικής ουσίας που σχετίζεται με την αγάπη και την ευχαρίστηση. Επιπλέον, η επίσκεψη στη γκαλερί έχει ανακουφίσει τους ανθρώπους από την ψυχική εξάντληση, με τον ίδιο τρόπο που μπορούν να κάνουν οι εξωτερικοί χώροι.

Παρόμοια με τον διαλογισμό ή την προσευχή, η τέχνη προσελκύει την προσοχή των ανθρώπων στις λεπτομέρειες και στο περιβάλλον, που δημιουργούν μια απόσπαση της προσοχής από τις καθημερινές σκέψεις.

Θέμα: Τέχνη και Ψυχολογία

Η τέχνη είναι αλήθεια και μνήμη, δημιουργεί έναν ιερό, καθαρό χώρο μέσα μας. Μπορεί να είναι ένας καθρέφτης μέσα στον οποίο βλέπουμε τον εαυτό μας. Μπορεί να είναι μια επιστολή που μας φέρνει νέα από εμάς. Φτάνει να ξέρουμε πως να ανοίξουμε τον φάκελο, πως να κοιτάξουμε για να δούμε πραγματικά. Η ψυχολογία και η τέχνη είναι αδερφές καθώς και οι δύο μπορούν να διεισδύσουν στο μυαλό και τον ψυχισμό τόσο του καλλιτέχνη, όσο και του θεατή. Η τέχνη και η δημιουργικότητα συμβάλλουν στην καλλιέργεια και την ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη μας, κάτι που γίνεται καλύτερα αντιληπτό όσο μεγαλώνουμε και ανασύρουμε από την μνήμη μας εικόνες, λέξεις, μουσικές, την τέχνη που γνωρίσαμε από μικρή ηλικία και μπορούμε να ταυτίσουμε ή να αναγνωρίσουμε τον συναισθηματικό και ψυχολογικό αντίκτυπο της μέσα μας. Η δημιουργικότητα προϋποθέτει συναισθηματική ευφυΐα. Υπάρχουν, ωστόσο και περιπτώσεις που συνορεύει με την ψυχική ασθένεια και η ενασχόληση με την τέχνη μπορεί να είναι ένδειξή της.

Συνήθως μιλάμε για την αντίστροφη πορεία, πως η ψυχική ασθένεια μπορεί να αντιμετωπιστεί ή να αμβλυνθεί μέσω της δημιουργικότητας και της τέχνης. Στόχος αυτού του σεμιναρίου είναι να παρουσιαστούν περιπτώσεις γνωστών καλλιτεχνών με ψυχολογικά προβλήματα, το πιο σύνηθες ανάμεσά τους είναι η κατάθλιψη, πως αυτά αντανακλώνονται στα έργα τους, πως ή αν η τέχνη συνέβαλε στην άμβλυνση τους, αλλά και αν η δημιουργικότητα μένει στην ίδια γειτονιά με την ψυχική ασθένεια (τι είδους δημιουργικότητα; Αυτή που ξεφεύγει από την νόρμα; Είναι αυτό αρκετή αφορμή από μόνη της για να μιλήσουμε για ψυχική ασθένεια;). Ο πολυσύνθετος χαρακτήρας της τέχνης διαφαίνεται στην σημαντική θέση που κατέχει στα διάφορα ψυχοδιαγνωστικά τεστ. Μέσα από την τέχνη ο άνθρωπος μπορεί να εξωτερικεύσει τις εμπειρίες του, τα συναισθήματα, τις επιθυμίες και τις ανάγκες του είτε συνειδητά, είτε ασυνειδητά. Όλα τα είδη δημιουργικής ή καλλιτεχνικής έκφρασης είναι ένας τρόπος για να βγουν στο φως οι πιο μύχιες πτυχές της ενδοψυχικής διαδικασίας. Η ψυχολογία της τέχνης εξετάζει «την καλλιτεχνική δημιουργία» ως θεραπευτικό εργαλείο για ανθρώπους που το έχουν ανάγκη. Η μουσικοθεραπεία, η χοροθεραπεία, η παιγνιοθεραπεία, η εικαστική θεραπεία συνθέτουν και περικλείουν ολόκληρη την ψυχοθεραπευτική διαδικασία μέσω της τέχνης. Οι εμπυχωτές-θεραπευτές που υιοθετούν αυτές τις τεχνικές ενδιαφέρονται να αναλύσουν, αφενός, πώς λειτουργεί αυτή η διαδικασία στο θεραπευτικό πλαίσιο

και, αφετέρου, πώς η αντίδραση σε ένα καλλιτεχνικό αντικείμενο οδηγεί αναπόφευκτα στην παρατήρηση ή και στην ενδοσκόπηση του παρατηρητή του.

Μέσα από σταθμούς της Ιστορίας της τέχνης, μέσω γνωστών, αλλά και λιγότερο προβεβλημένων περιπτώσεων καλλιτεχνών, θα διερευνήσουμε τη σχέση ψυχικής ασθένειας και τέχνης, της τέχνης ως ίασης, ως θεραπείας αλλά και ως ένδειξης νόσου, τραύματος ή μόνο ψυχικού πόνου.

3η Συνάντηση:

Δευτέρα 31/10/22 (19:30-22:00)

Θέμα: Το σώμα στην τέχνη – Αφηγήσεις, δηλώσεις και ιστορίες

Το σώμα είναι το πεπερασμένο περίβλημα, το ρούχο της ζωής. Το σώμα γερνάει, πονάει, γεννάει, ματώνει, κάνει έρωτα, μεταβάλλεται και αλλοιώνεται, φθείρεται και πεθαίνει, απασχολεί τη φιλοσοφία, την ψυχολογία, την ιατρική, την τέχνη αλλά γίνεται και τέχνη. Το κύριο μέρος του σεμιναρίου θα επικεντρωθεί σε μια σύντομη αναδρομή της ιστορίας της απεικόνισης του σώματος στις εικαστικές τέχνες και στο σώμα ως τέχνη, ως φορέα πραγματοποίησης καλλιτεχνικών ιδεών και ως μέσο δημιουργικής ή καταστροφικής χειρονομίας. Ήδη από τον περασμένο αιώνα το σώμα επαναπροσδιορίστηκε, αντικειμενοποιήθηκε και εκτός από θέμα απεικόνισης μεταμορφώθηκε το ίδιο σε επιφάνεια ή μέσο καλλιτεχνικής δημιουργίας, έγινε το ίδιο τέχνη. Συνδέθηκε με τις τεχνολογικές εξελίξεις, τις μηχανές, τις ρομποτικές και υβριδικές κατασκευές, τρυπήθηκε, του τοποθετήθηκαν εμφυτεύματα, κρεμάστηκε από γάντζους και αιωρήθηκε στο κενό, ταλαιπωρήθηκε και βασανίστηκε, ακρωτηριάστηκε και χειρουργήθηκε, έγινε cyborg, ντύθηκε με ωμές μπριζόλες ή δάνεισε το λίπος του για να κατασκευαστούν σαπούνια και ονομάστηκε πρωτοποριακό, μεταμοντέρνο, τέχνη. Το σώμα αποτελεί κεντρικό ζήτημα στην ιστορία της τέχνης. Ενώ στην κλασική τέχνη το σώμα απεικονίζεται ως ενιαίο και εξιδανικευμένο, και επομένως αναπαρίσταται ως ωραίο, αντικείμενο του βλέμματος ή καθρέφτης της ψυχής, η σύγχρονη τέχνη ακολουθεί μια πιο φιλοσοφική προσέγγιση. Το σώμα δεν αντιμετωπίζεται πλέον ως ενιαίο, ούτε ως ναός, καθρέφτης ή αντίποδας της ψυχής.

Θέμα: Ο θάνατος και το πένθος μέσα από την τέχνη

Η εικονογραφία του θανάτου, τα σύμβολα του, οι αποδόσεις του στην τέχνη, είναι το αντικείμενο του σεμιναρίου. Μια ματιά στην διαχρονικότητα των εικαστικών αναφορών στο πεπερασμένο της ανθρώπινης ύπαρξης, της σκιάς της ζωής. Οι αντιλήψεις, η προπαγάνδα, η θρησκεία, η εποχή και η κοινωνία πίσω από τις οπτικές συμβάσεις-παραπομπές στον θάνατο και πόσο υποψιασμένοι ή εξοικειωμένοι είμαστε σήμερα ως θεατές με αυτό το παλιό συμβολικό εικαστικό λεξιλόγιο.

Η ψυχή δεν σκέπτεται χωρίς εικόνα. Η τέχνη κατέφυγε από νωρίς, εκ γενετής σχεδόν, στην δημιουργία ενός εικαστικού λεξιλογίου όπου τα σύμβολα υπαινίσσονται την έννοια ή χρησιμοποιούνται κατ' ευφημισμό. Στο σεμινάριο θα γνωρίσουμε κάποια από τα πιο σημαντικά εικονογραφικά σύμβολα του θανάτου στο βάθος του χρόνου, ενώ θα γίνει εισαγωγή στο θέμα από την πλευρά της ψυχολογίας.

Η επίγνωση της θνητότητας έχει διαχρονικά απασχολήσει τον άνθρωπο δημιουργώντας του την ανάγκη τότε να κατανοήσει και να συμφιλιωθεί με την βεβαιότητα του θανάτου, τότε να ξορκίζει το άγχος και τον τρόμο που του δημιουργεί ή ακόμη και τον ίδιο τον θάνατο. Από την αρχαιότητα ακόμη έγραψε, μοιρολόγησε, τραγούδησε, σμίλεψε και ζωγράφησε τον θάνατο. Στις παγκόσμιες μυθολογίες και κοσμογονίες ο θάνατος πάντα κατέχει καίρια θέση, μερικές φορές ίσως πιο σημαίνουσα από την ίδια την ζωή.

Το βασίλειο του θανάτου στην αρχαία ελληνική μυθολογία είναι στον κάτω κόσμο, στα έγκατα της γης, σε ένα ανήλιαγο και ψυχρό μέρος που οι ψυχές τριγυρνούν σαν σκιές. Ο θάνατος προσωποποιήθηκε, απεικονίζεται ως όμορφος νέος άνδρας με ή χωρίς φτερά, ένας άνδρας άκαρδος και σκληρός σε αντίθεση με τον δίδυμο αδερφό του, Ύπνο, παιδιά της Νύχτας και του Ερέβους. Σε άλλες περιπτώσεις υπονοείται και δεν αναπαριστάται, χρησιμοποιούνται αλληγορίες και σύμβολα του, τα πιο χαρακτηριστικά από τα οποία θα δούμε μέσα από έργα τέχνης.

Θέμα: Η τέχνη του παραμυθιού – Το παραμύθι στην τέχνη

Η τέχνη είναι ενδεχομένως το μοναδικό πεδίο της ανθρώπινης πνευματικής δραστηριότητας που χαρακτηρίζεται από ένα συγκλονιστικά μεγάλο εύρος θεμάτων, άλλοτε αποδεκτών, συνυφασμένων με την αισθητική και τις αναζητήσεις που εμπίπτουν στις νόρμες της ιστορικής στιγμής, άλλοτε θεμάτων που απορρίπτονται από την κοινωνική προκατάληψη. Το παραμύθι λειτουργεί σε πολλαπλά επίπεδα, δημιουργώντας οπτικές προσέγγισης που διευρύνουν την αντίληψη της πραγματικότητας και του ίδιου του εαυτού. Είναι ένα πολυδιάστατο εργαλείο στο οποίο συγκεράζονται παιδαγωγικές ποιότητες και τέχνη. Το παραμύθι είναι μια μορφή τέχνης, ενώ η τέχνη που το συνοδεύει με τη μορφή εικονογράφησης ή ακόμη έργων με αφορμή ήρωές του, είναι μεγάλης σημασίας. Τα συστήματα που ενεργοποιούνται κατά τη δημιουργία, την απόλαυση και κατανόηση της τέχνης είναι σύνθετα και πολλές φορές ετερόκλητα, ενώ τα θέματα που πραγματεύεται μπορούν να σηματοδοτήσουν αφετηρίες για στοχασμό, προβληματισμό, ευχαρίστηση ή δυσαρέσκεια, απέχθεια ή ψυχική ανάταση. Η τέχνη είναι ενδεχομένως το μοναδικό πεδίο της ανθρώπινης πνευματικής δραστηριότητας που χαρακτηρίζεται από ένα συγκλονιστικά μεγάλο εύρος θεμάτων, άλλοτε αποδεκτών, συνυφασμένων με την αισθητική και τις αναζητήσεις που εμπίπτουν στις νόρμες της ιστορικής στιγμής, άλλοτε θεμάτων που απορρίπτονται από την κοινωνική προκατάληψη.

Το παραμύθι λειτουργεί σε πολλαπλά επίπεδα, δημιουργώντας οπτικές προσέγγισης που διευρύνουν την αντίληψη της πραγματικότητας και του ίδιου του εαυτού. Είναι ένα πολυδιάστατο εργαλείο στο οποίο συγκεράζονται παιδαγωγικές ποιότητες και τέχνη.

Θέμα: Ο ρόλος της τέχνης στην ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών τυπικής ανάπτυξης και μη.

Ανάλογα με την κατάσταση και τη στιγμή μας στο συναισθηματικό και κοινωνικό χωροχρόνο, ανάλογα με το τι αντιμετωπίζουμε και πως είναι διαμορφωμένο το εσωτερικό μας τοπίο, η τέχνη μπορεί να σταθεί συνοδοιπόρος, σύντροφος και σταθερή αναφορά, μπορεί να είναι ο βορράς μας, μια εσωτερική πυξίδα πάντα συντονισμένη με τις ανάγκες μας. Η τέχνη είναι ένας ζωντανός οργανισμός, δεν είναι κάτι το αδιάφορο, ελιτίστικο ή δυσνόητο, είναι κάτι που αφορά όλους μας, ενδεχομένως, πολύ περισσότερο τα παιδιά. Δυστυχώς, ωστόσο, μελέτες έχουν καταστήσει σαφές ότι η τέχνη δεν διαδραματίζει το ρόλο που θα έπρεπε στην εκπαίδευση. Το εκπαιδευτικό σύστημα, δυστυχώς επικεντρώνεται κυρίως στη διδακτέα ύλη χωρίς να δίνει βάση στις υπόλοιπες μορφές δεξιοτήτων καθώς και οποιονδήποτε διαφορετικό τρόπο αξιοποίησής τους. Όσες καλλιτεχνικές δραστηριότητες προτείνονται από το Υπουργείο Παιδείας παραγκωνίζονται και αντιμετωπίζονται ως δευτερεύοντα μαθήματα.

Στόχος της παρούσας ανακοίνωσης είναι η συζήτηση των πολυάριθμων οφελών της μάθησης μέσω της τέχνης και η ευκαιρία που αυτή δίνει στο μαθητή να αναπτύξει συναισθηματικές, κοινωνικές και πολιτιστικές δεξιότητες, να καλλιεργήσει τη συνεργασία και την αποδοχή της διαφορετικότητας. Ο Jung έγραψε ότι «...η τέχνη αντιπροσωπεύει μια νέα σύνθεση ανάμεσα στον εσωτερικό υποκειμενικό κόσμο του καλλιτέχνη και στην εξωτερική πραγματικότητα. Ο καλλιτέχνης/εκπαιδευόμενος-θεραπευόμενος/η, συχνά ασυνείδητα, επιλέγει υλικά από την εξωτερική και από την εσωτερική πραγματικότητα. Το έργο ενσωματώνει ένα συνδυασμό και των δύο και η ολοκλήρωση αυτή δίνει μια αίσθηση συμφιλίωσης και αποδέσμευσης»¹.

Η τέχνη είναι ένα παντοδύναμο εργαλείο, ένα μέσο έκφρασης, επικοινωνίας και θεραπείας. Όταν προσεγγίζεται από καρδιάς και με διάθεση να επικοινωνηθεί, όχι να διδαχτεί, μπορεί να λειτουργήσει σε πολλά παράλληλα επίπεδα στον ψυχισμό των παιδιών: Μπορεί να ενθαρρύνει, να επιβεβαιώσει, να ησυχάσει και να παρηγορήσει.

¹ Jung, C., (1963), «Memories, Screams, Reflections», Rutledge & Kegan Paul, London, σελ.16

7η Συνάντηση:

Δευτέρα 28/11/22 (19:30-22:00)

Θέμα: Ετερότητα: Μια μικρή ιστορία και η συνοπτική εικονογραφία της στην τέχνη

Η νοητική καθυστέρηση είναι μια γενικευμένη και ανομοιογενής διαταραχή που χαρακτηρίζεται, ανάμεσα σε άλλες ενδείξεις ή συνέπειες, από αισθητά μειωμένη νοητική λειτουργία. Σκοπός του σεμιναρίου αυτού είναι να διερευνήσει και να παρουσιάσει την πρόσληψη της συγκεκριμένης διαταραχής, καθώς και την απεικόνισής της στην τέχνη. Μέσα από χαρακτηριστικά παραδείγματα της ιστορίας της τέχνης θα συζητηθούν οι ιστορικοί, κοινωνικοί και πολιτισμικοί παράγοντες που διαμόρφωσαν τις συνθήκες και το κατάλληλο περιβάλλον ώστε να υπάρξουν οι εκάστοτε θεωρήσεις περί της νοητικής καθυστέρησης ανά τους αιώνες. Οι περιορισμένες έως ελάχιστες απεικονίσεις ασθενών με νοητική υστέρηση, όπως και ο τρόπος που απεικονίζονται αποτελούν δείκτη της ευαισθησίας, της κατανόησης ή μη καθώς και της όλης αντιμετώπισης της διαταραχής από τις κοινωνίες των παλαιότερων εποχών. Κατά την αρχαιότητα τα διαφορετικά παιδιά υφίσταντο βρεφοκτονίες, βασανισμούς, κακοποίηση, απόρριψη. Η πρόσληψη και κατανόηση του διαφορετικού Άλλου έχει διέλθει πολλαπλών ερμηνειών μέχρι σήμερα. Κατά τα βυζαντινά χρόνια η αναπηρία αντιμετωπίστηκε ως θέλημα του Θεού και κατά συνέπεια η προσευχή και η επικοινωνία με την εκκλησία μπορούσε να καταστήσει την διαφορετικότητα ως αποδεκτή. Από την Αναγέννηση και έπειτα, η κατάσταση βελτιώθηκε σημαντικά με την σταδιακή δημιουργία ειδικών δομών για την εκπαίδευση και την αποκατάσταση ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και επικράτησε ένα κλίμα μεγαλύτερης αποδοχής σε σύγκριση με το παρελθόν.

Η μελέτη θα εστιάσει στους ρόλους που αποδίδονται στους ασθενείς πάνω στη ζωγραφική επιφάνεια και πως αυτοί συνάδουν με τις στερεότυπες θεωρίες και θεωρήσεις της νοητικής καθυστέρησης στην Ευρώπη του παρελθόντος. Επίσης θα συζητηθούν ο ρόλος της θρησκείας, της ιατρικής επιστήμης, του γενικότερου πνευματικού και μορφωτικού επιπέδου των κοινωνιών των περασμένων αιώνων καθώς και ο ορίζοντας υποδοχής των έργων στην εποχή τους.

8η Συνάντηση:

Δευτέρα 05/12/22 (19:30-22:00)

Θέμα: Η Τέχνη στην Εκπαίδευση

Η ευαισθητοποίηση των παιδιών στην τέχνη είναι μεγάλης και ζωτικής σημασίας, τόσο για την ψυχοσυναισθηματική τους ανάπτυξη, όσο και για την αισθητική τους καλλιέργεια. Όλες οι εκφάνσεις της τέχνης είναι οι πιο σταθεροί και πιστοί συνοδοιπόροι των παιδιών καθώς μεγαλώνουν και διαμορφώνουν την προσωπικότητά τους μέσα από αυτό το χαρούμενο και πολύχρωμο καλειδοσκόπιο, μέσα από το παιχνίδι, την τέχνη και την αγάπη.

Στο συγκεκριμένο σεμινάριο, θα τεθούν οι βάσεις για μια ουσιαστική σχέση των παιδιών με την τέχνη που μπορεί διαρκέσει όλη τους την ζωή και θα συζητηθούν οι τρόποι με τους οποίους οι εκπαιδευτικοί μπορούν να την εντάξουν στη διαδικασία της μάθησης. Ο ρόλος της τέχνης στην εξέλιξη των παιδιών είναι καίριας σημασίας. Η οπτική ευαισθησία, η παρατηρητικότητα, η ενσυναίσθηση, η διαχείριση προβλημάτων, η επαφή με το συναίσθημα, η αυτοεκτίμηση, η ιστορική γνώση, η αισθητική καλλιέργεια, η αφομοίωση και εκτίμηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, είναι μόνο λίγα από τα οφέλη της επαφής των παιδιών μαζί της.

Εκτός από την ίδια τη δημιουργία, η ενεργή συμμετοχή των μαθητών την αποκρυπτογράφηση των έργων είναι ο τρόπος για να έρθουν κοντά της και να σχετιστούν μαζί της. Στο σεμινάριο θα δοθούν κλειδιά και τρόποι προσέγγισης στους εκπαιδευτικούς ώστε να βοηθήσουν τα παιδιά προς αυτή την κατεύθυνση. Τα παιδιά αγαπούν την ανακάλυψη και αποκωδικοποίηση των συμβόλων με την σωστή καθοδήγηση, διότι τους δίνεται η ευκαιρία με έναν διασκεδαστικό τρόπο που τους θυμίζει παιχνίδι, να ξετυλίξουν το νήμα της ιστορίας που κάθε ένα έργο θέλει να τους αφηγηθεί. Μέσα από τη ζωντανή, διαδραστική συμμετοχή των μαθητών, οι πίνακες, τα γλυπτά τα κτίρια θα αφηγηθούν την ιστορία τους.

Θέμα: Τέχνη, εκπαίδευση και νέες τεχνολογίες

Στη σημερινή εποχή μεγάλο μέρος της τέχνης έχει εγκαταλείψει τα παραδοσιακά μέσα στα οποία στηρίχτηκαν οι δημιουργοί από την γέννησή της για να την εκφράσουν καταφεύγοντας πλέον στη χρήση νέων τεχνολογιών. Αντί για πινέλο χρησιμοποιούν κέρσορα ή λέιζερ, αντί για καμβά, οθόνη υπολογιστή, αντί για σμίλη τρισδιάστατο εκτυπωτή.

Σκοπός του σεμιναρίου είναι να διερευνηθεί το πάντρεμα του παλιού και του νέου, της τέχνης και της τεχνολογίας. Απευθύνεται σε όσους ενδιαφέρονται για την τέχνη και την τεχνολογία, σε αυτούς που θέλουν να ενημερωθούν για τις εξελίξεις και τη λογική τους στο χώρο, ενώ δεν προαπαιτείται καμία γνώση ορολογίας ή επαγγελματική ενασχόληση με τα αντικείμενα.

Ανάμεσα σε άλλα θέματα θα συζητηθούν κατά πόσο και αν είναι επιτυχημένος ή ωφέλιμος ο συνδυασμός του iPad, των διαφόρων εφαρμογών κινητών τηλεφώνων και υπολογιστών, η δημιουργία εικονικών περιβαλλόντων και της εμβυθιστικής εμπειρίας κλπ. με αντικείμενα φιλοτεχνημένα από πέτρα, πάνω σε χαρτί ή ξύλο, σε καμβά ή από πηλό.

Είναι εφικτή κατά κοινή ομολογία η εφαρμογή νέων τεχνολογιών πάνω στην τέχνη, είναι όμως χρήσιμη; Μεγεθύνει την εμπειρία του φιλότεχνου ή τον αποστασιοποιεί από το αληθινό νόημα της τέχνης δημιουργώντας του μια αίσθηση βιντεοπαιχνιδιού ή την ψευδαίσθηση ότι πιο σημαντική είναι η τεχνολογία, το περιτύλιγμα, από το ίδιο το αντικείμενο; Μπορεί το ψηφιακό περιβάλλον να υποκαταστήσει το πραγματικό, γίνεται αντιληπτή η υφή των υλικών, ο χαρακτήρας τους, οι κυριολεκτικές και μεταφορικές διαστάσεις ενός έργου, η χειρονομία του καλλιτέχνη μέσα από την οθόνη ενός μηχανήματος, μιας συσκευής;

10η Συνάντηση: Δευτέρα 19/12/22 (19:30-22:00)

Θέμα: Υφαίνοντας νόημα. Η ψυχολογική στήριξη μέσω της τέχνης με έμφαση στην υφαντική

Η πράξη του ραψίματος είναι μια διαδικασία συναισθηματικής επιδιόρθωσης.–

Λουίζ Μπουρζουά

Όταν ο Olivetti, ένας Γιουνγκιανός αναλυτής, πήρε συνέντευξη από τη Susan Gangsei σχετικά με τη χρήση της ύφανσης ως τρόπου αντιμετώπισης του θανάτου του συζύγου της, η Γκανγκσέι είπε, «η ύφανση και η δημιουργία εικόνων που το αντιπροσώπευαν ήταν ο τρόπος μου να δημιουργήσω αξία και νόημα». Μεγάλο μέρος της βιβλιογραφίας προσεγγίζει επίσης αυτή την ουσιαστική ιδέα δημιουργίας αξίας και νοήματος.

Το βιβλίο του Collier (2011) περιγράφει πολλούς λόγους για τους οποίους οι άνθρωποι δημιουργούν κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα συμπεριλαμβανομένης της αισθητικής ανάγκης, της αίσθησης γείωσης, της δημιουργίας θετικών συναισθημάτων, της αφαίρεσης αρνητικών συναισθημάτων, απόσπαση της προσοχής, ταυτότητα, κοινωνική ικανοποίηση, γνωστική διέγερση, αντιμετώπιση κακής σωματικής υγείας, συνέχιση της οικογενειακής παράδοσης και η χαρά να φτιάχνεις για τους άλλους.

Προσεγγίζοντας την υφαντική μέσα από την ψυχολογία και παραδείγματα από την τέχνη, θα ανοίξουμε διάλογο με εμάς τους ίδιους και θα δούμε πως όχι μόνο η ‘υψηλή’ αλλά και οι εφαρμοσμένες τέχνες μπορούν να υφάνουν νόημα στη ζωή μας.

Επιμορφώτρια - Υπεύθυνη Προγράμματος:

Δρ. Μαρία Αθανασέκου, Ιστορικός Τέχνης

Η Μαρία Αθανασέκου είναι Ιστορικός Τέχνης, απόφοιτη της Φιλοσοφικής Αθηνών, με μεταπτυχιακές σπουδές στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου, διδάκτωρ της Σχολής Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του ΕΜΠ. Διδάσκει στο ΕΚΠΑ, Φιλοσοφική Σχολή, τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, το Πανεπιστήμιο Frederick και υπήρξε ΣΕΠ του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου. Επίσης, έχει διδάξει στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου, ΑΤΕΙ Θεσσαλονίκης, το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας κ.α. Δίνει διαλέξεις για θέματα Ιστορίας Τέχνης σε ποικίλους φορείς. Συμμετέχει με ανακοινώσεις σε διεθνή συνέδρια, άρθρα της έχουν δημοσιευτεί σε επιστημονικά περιοδικά, έχει γράψει κεφάλαια σε βιβλία και δικά της βιβλία.

Της αρέσει να αφηγείται ιστορίες της τέχνης, να μοιράζεται και να επικοινωνεί μέσω της εικόνας. Πιστεύει ότι η τέχνη έχει μεγάλη δύναμη και ιστορίες να μας πει, πολλές, αν όχι όλες, μας αφορούν ή θα μας αφορούν σε κάποια από τις περιόδους της ζωής μας, όσο διευρύνεται το υπαρξιακό μας πεδίο.

Οι Παροχές του Προγράμματος με μια ματιά

1. Βεβαίωση (30 ώρες)
2. Ελεύθερη πρόσβαση σε όλα τα Σεμινάρια του Τομέα Τέχνης & Πολιτισμού του ΑΙΕ
3. Σημειώσεις

Διαδικασία Εγγραφής και Δίδακτρα

Δίδακτρα: 260€ (καταβάλλονται σε 4 ισόποσες δόσεις των 65€ ή εφάπαξ με την εγγραφή και με έκπτωση 60€, τελικό ποσό 200€). Άνεργοι: 200€ (απαραίτητη η βεβαίωση ανεργίας), φοιτητές 200€, πολύτεκνοι 200€, ΑμΕΑ 200€, συνταξιούχοι: 150€

Δικαιολογητικά

- Αίτηση εγγραφής και απλή φωτοτυπία ταυτότητας.
Ζητήστε τον αναλυτικό οδηγό επιμόρφωσης του ΑΙΕ στο info@anoikto.edu.gr

Περισσότερες πληροφορίες: 211-7506446 (Δευτέρα έως Παρασκευή 10:00-18:00)

www.anoikto.edu.gr